

Scotland, Church of - Canons
C A N O N S

O F T H E

CHURCH of SCOTLAND.

D R A W N U P

In the PROVINCIAL COUNCILS held,

At P E R T H,

A. D. 1242. and A. D. 1269.

EDINBURGH:

Printed by SANDS, MURRAY, and COCHRAN.

Sold by J. BALFOUR, and other Booksellers.

MDCCLXIX.

C A N O N S

O F T H E

CHURCH of SCOTLAND.

7

31

In the Provincial Councils held

At PERTH.

A. D. 1542. and A. D. 1562.

EDINBURGH.

Printed by S. 484, MURRAY, and COCHRAN.

Sold by J. BALFOUR, and other Booksellers.

CLIX.

484
4
8
590.

CANONS of the Church of SCOTLAND,
in 1242 and 1269.

Concilium provinciale Scoticanum *.

Bulla Papæ Honorii III.

HONORIUS Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus universis Episcopis regni Scotiæ, salutem et apostolicam benedictionem. Quidam vestrum nuper auribus nostris intimaverunt, quod cum non haberetis archiepiscopum, cujus auctoritate possitis concilium provinciale celebrare, contigit in regno Scotiæ, quod est a sede apostolica tam remotum, statuta negligi concilii generalis, et enormia plurima committi, quæ remanent impunita. Cum autem provincialia concilia omitti non debeant, “ in quibus de corrigendis excessibus “ et moribus reformandis diligens est adhibendus cum Dei timore “ tractatus †,” ac canonicæ sunt relegendæ regulæ ac conservandæ, maxime quæ in eodem generali concilio sunt statutæ; per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus cum metropolitanum noscamini non habere, auctoritate nostrâ provinciale concilium celebre-

* The learned and industrious Mr Thomas Ruddiman transcribed these canons from the chartulary of Aberdeen, and communicated them to Dr Wilkins. By him they were published in the first volume of *Concilia Magnæ Britannia*.

† These words are borrowed from 4. *Concil. Lateran. c. 6.*

tis. Dat. apud Tyberim xiv. calend. Junii, pontificatûs nostri anno 9. *.

Modus procedendi in concilio cleri Scotici.

PRimo induantur Episcopi albis et amictis cappis, solennibus mitris, chirothecis, habentes in manibus baculos pastores; Abbates in superpeliciis et cappis, mitrati cum mitris; Decani et Archidiaconi in superpeliciis et almuciis † et cappis. Alii vero clerici sint in honesto habitu et decenti. Deinde procedant duo ceroferarii, albis et amictis induti, cum cereis ardentibus, ante diaconum, qui legat evangelium, "Ego sum pastor," &c. quem comitetur subdiaconus, et petet diaconus benedictionem a conservatore, si præsens fuerit, vel ab antiquiore Episcopo, si sit absens. Perlecto evangelio, osculetur liber a conservatore, et singulis Episcopis. Deinde incipiat conservator hymnum "Veni Creator," et ad quemlibet versum incensetur altare ab Episcopis; quo facto, qui haberet dicere sermonem, acceptâ benedictione a conservatore, incipiat sermonem ad cornu altaris. Finito sermone, vocentur citati ad concilium, et absentes puniantur secundum statuta. Quibus statutis ibidem perlectis in publico, excommunicent Episcopi secundum statuta, habentes singuli in manibus candelas.

* This bull is preserved in *Chart. Morav. vol. 1. p. 11.* with some minute variations not worthy of being remarked.

† Amiculum seu amictus, quo canonici caput humerosque tegebant. *Du Cange Gloss. v. Almucium.*

Incipiunt statuta generalia ecclesiæ Scoticanæ.

I. **C**ANONES generalium conciliorum, ut Isidorus ait *, a tempore Constantini Imperatoris cœperunt, quibus sancta Romana ecclesia, fide Catholicâ succrescente, et sancti patres in concilio Niceno convenientes, secundum fidem evangelicam et apostolicam, certitudinem tradiderunt, inter cætera statuentes, sicut beatus Gregorius Papa scribit †, quod “ sicut sancti evangelii libros quatuor, sic quatuor “ concilia suscipiens venerari me fateor; Nicenum scilicet, Constantinopolitanum, Ephesinum, et Calcedonenſe,” in quibus hæreticæ pravitates, et fidei Catholicæ impugnatores, confundebantur, et religio Christiana ad Dei laudem et omnium credentium salutem solidum recepit fundamentum : ex quo more per Catholicorum principum provincias et regna salubriter institutum est, ut singulis annis provincialia concilia ad decorem domûs Dei, et fidem Catholicam firmiter observandam, rite celebrentur. Cui mori, felicitis recordationis Honorius Papa in ecclesia Scoticana, consensum adhibuit specialem in hæc verba : “ Honorius Episcopus, servus servorum Dei,” &c. Auctoritate igitur Dei omnipotentis, et sacrorum canonum, ac sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, nos prælati ecclesiæ Scoticanæ concilium provinciale nostrorum prædecessorum more celebrantes, et laudabilem consuetudinem observantes, unanimi consensu statuimus et ordinamus, ut singulis annis singuli episcopi, et abbates, ac prioratum priores, in habitu solenni, ad concilium celebrandum, ad certum diem per conservatorem concilii sibi competenter præfigendum, devotè conveniant ‡, ut per triduum, si necesse fuerit, in eodem concilio.

* *Etymol. l. 7. c. 16.* This is taken from *Decr. 1. dist. 15. c. 1.*

† *Decr. 1. dist. 15. c. 2.*

‡ The form of summoning is preserved in the chartulary of Moray, vol. 1. p. 94. It runs thus. “ Litera conservatoris.” “ Reverendo in Christo Patri, &c. Domino, &c.

“ Talis

concilio valeant, pro necessitatibus divinis et ecclesiasticis, commorari, et invocata Sancti Spiritus gratia, statum ecclesiasticum ibidem admodum debitum et placentem Deo reformare. Si quis vero eorum canonicam præpeditioe fuerit impeditus, procuratorem vice suâ sufficientem substituat. Non autem veniens personaliter, cum venire possit et noluerit, auctoritate concilii et arbitrio puniatur.

Quomodo conservator debeat eligi.

II. **S**Tatuimus etiam imprimis, ut quolibet anno verbum prædicationis cuilibet Episcoporum uni post alterum injungatur in proximo concilio, per se vel per alium proponendum, incipiendo ab

“ Talis Episcopus Moravien. ac conservator concilii Scotici salutem. Tot onera per
 “ eos qui potestatem habere videntur, hodie imponuntur ecclesiis in partibus nostris,
 “ quod sacerdotes et possessiones eorum in luto et latere serviunt, et tot affliguntur
 “ angustiis, quod de amaritudinis calice omnes bibunt. Cupientes igitur ecclesiam ad
 “ solitam et pristinam libertatem reducere et reduci, provinciale concilium celebrandum
 “ apud Perth, in domo fratrum prædicatorum, die Mercurii proximè post festum Beati
 “ Lucæ evangelistæ, cum continuatione dierum, *auctoritate conservatoriâ*, præfigimus;
 “ eadem auctoritate vestram reverendam paternitatem requirentes, et in Domino at-
 “ tentius exhortantes, quatenus ibidem die dicto, cum continuatione dierum, cum pre-
 “ latis vestræ dioceseos, et capitulorum, collegiorum, et conventuum procuratoribus
 “ idoneis, in habitu decenti interfitis, ad tractandum super reformatione statûs ecclesiæ,
 “ et aliis quæ sunt contraria ecclesiasticæ libertati: nec dubitamus quin etiam modernis
 “ temporibus in ecclesia Scotica jam oppressa, pretiosas aliquas sibi Dominus conser-
 “ vaverit margaritas; quum diebus Heliæ septem millia hominum reservavit, qui ante
 “ Baal genua non curvarent.”

At what period this form was drawn up, is uncertain. I have sometimes thought that it was in 1390, after Alexander Stewart, Lord of Badyenoch, had burnt the cathedral church, and wasted the possessions of the see of Moray, with a barbarity shocking even to that rude age. But the expression “*Talis Episcopus*,” may seem to import, that this was a set form, not adapted to particular circumstances; and if so, it must be admitted, that the Scottish clergy were possessed with the spirit of discontent: An evil spirit indeed, no less apt to murmur at imaginary than at real injuries!

Episcopo

Episcopo Sancti Andree *, et quod unus Episcoporum conservator statutorum concilii ordinetur de concilio reliquorum, qui de concilio ad concilium suo fungatur officio, ac manifestos et notorios ejusdem concilii, seu alicujus statuti in eodem violatores puniat, et ad debitam satisfactionem per censuram ecclesiasticam secundum juris exigentiam efficaciter compellat †.

De fide catholica.

III. **S**Tatuimus sacri approbatione concilii, ut prælati majores et minores fidem catholicam et apostolicam indubitanter teneant, et subditos suos utriusque sexûs in articulis fidei diligenter instruant, monentes et inducentes parochianos suos, quod ipsi suis liberis eandem fidem exponant, et eos doceant fidem Christianam observare.

Quod sacramenta ecclesiæ diligenter ministrentur.

IV. **S**Tatuimus, quod sacramenta ecclesiastica cum devota reverentia in fide catholica celebrentur, sub certa forma a sanctis patribus et sacris scripturis tradita, [cum] sub certis verbis Catholicè tradita, modis aliquibus immutare non liceat.

* The parity among the Scottish bishops was impaired when St Andrew's became an archiepiscopal see, during the incumbency of Patrick Graham, in the reign of James III. Whatever may have been the pretence, it is probable, that the ambition of Bishop Graham, and his intrigues at Rome, procured this pre-eminence, displeasing to the nation, envied by his brethren, and fatal to his own tranquillity.

† In this *second* canon, every one will perceive the office and duty of a Moderator of the General Assembly. Our forefathers, at the Reformation, were not disposed to condemn every salutary form approved by the experience of ages, merely because it happened to be *Popish*.

Quod ecclesiæ sufficienter ornentur.

V. **A**D hæc statuimus, quod ecclesiæ, ad modum facultatum ipsorum parochianorum, et per ipsos parochianos, et cancella * earum, per ipsos rectores, de lapidibus construuntur, et postea consecrentur, et debitis ornamentis, libris et vasis, ornentur, et ad statum debitum reformentur.

De ecclesiis ædificandis.

VI. **I**tem statuimus, quod nulla ecclesia, vel oratorium, sine diocesani consensu, construatur, vel in constructis, sine ejusdem consensu vel auctoritate, divina officia aliqua temeritate celebrentur, quin potius secundum canones sacros profanentur †.

De eodem.

VII. **E**T quia præsens statutum minus plenè multis locis invenimus observatum ‡, statuimus, ut quilibet nostrum in sua diocesi diligenter [inquirat], quo jure et qua auctoritate fuerint constructæ; quod si minus rationabiliter constructæ fuerint, vel etiam in posterum construuntur, secundum instituta canonica sint

* The chancel was appropriated to the clergy. A poet of the lower age, quoted by Du Cange, gives a singular reason for this :

“ Infra cancellum laicos compelle morari,

“ Ne videant vinum cum sacro pane sacrari.”

† *Decr. 3. dist. 1. c. 18.*

‡ Hence arises one presumption, among others, that all these canons were not promulgated in the same council.

suspensæ: proviso, quod cujuscunque auctoritate constructæ fuerint capellæ quæcunque, indemnitati in omnibus matricis ecclesiæ sic prospiciatur, ut nullum ei præjudicium generetur *, nec de oblationibus a privilegiatis alicubi aliquid recipiatur, nisi super hoc privilegium ordinario sufficiens exhibeatur: quod si aliqui contrarium fecerint, ipso jure sint suspensi.

Ne missæ celebrentur in privatis locis sine licentia Episcopi.

VIII. **I**tem nonnulli religiosi, et etiam alii, tam seculares quam ecclesiastici, in privatis et inhonestis locis sibi faciunt divina celebrari, immo potius in scandalum totius ecclesiæ profanari, ubi frequentius spurcitæ peccatorum committuntur, et animalia bruta commorantur †, nullâ petitâ licentiâ vel obtentâ a locorum ordinariis, aut aliquâ auctoritate exhibitâ; quapropter ne de cætero hujusmodi fiant, sub pœna suspensionis in personas, et interdicti in eadem loca, et etiam excommunicationis, si taliter delinquentes com-

* Concerning this subject, there is a curious writing in the chartulary of Dunfermline, vol. 2. p. 5. among the grants made to that abbacy by David I. "Recordati fuerunt barones Regis, et in hac recordatione omnes concordati sunt, quod eâ die qua Rex Alexander fecit capellam, [castelli de Strivelin], donavit et concessit eidem capellæ decimas dominiorum suorum in *foca* de Strivelin; — et præterea consideraverunt, quod ecclesiâ parochialis de Eccles habere debebat universas decimas quæ proveniunt de *hurdmannis* et *bondis* et *greffmannis*, cum cæteris consuetudinibus quas debent ecclesiæ, et qui mortui fuerint, sive sint de mancipiis dominiorum, sive de parochia supra dicta, corpora eorum jaceant in cœmeterio parochiali prænominato, cum rebus quas debent habere mortui secum ad ecclesiam; nisi forte fuerit quod aliquis de burgenfibus aliquo subito casu ibi moriatur."

† The celebrating divine service in a stable must have been owing to this, that on the same spot there had been anciently some place of worship, either Christian or Pagan. For a like reason, at Stanlake, in the county of Oxford, the minister of the parish, in his procession in Rogation-week, reads a gospel at a barrel's head in the cellar of the *Chequer inn*. *Plat. Nat. hist. Oxf.-sh.* p. 203.

petenter moniti ab hujusmodi præsumptionibus non destiterint, firmiter inhibemus; volentes et statuentes, quod rectores ecclesiarum parochialium, et vicarii earundem, necnon etiam parochiales presbyteri, hujusmodi sententias auctoritate concilii valeant in suis parochiis executioni debitæ demandare.

De Honestate Clericorum.

IX. **S**Tatuimus etiam, quod quælibet ecclesia parochialis suum proprium habeat rectorem, aut vicarium, qui debitam curam animarum per se aut per alium idoneum ministrum de licentia diocesani valeat exercere; et quod iidem mundam et honestam ducant vitam, alioquin canonicæ subjaceant ultioni.

Quod Vicarii sufficientem habeant sustentationem.

X. **A**D hæc statuimus, ut vicarii ecclesiarum sufficientem et honestam habeant sustentationem de proventibus ecclesiarum, quum qui altaribus deserviunt, de ipsius et ecclesiæ proventibus vivere debent. Ita tamen, quod portio vicarii pura, libera, omnibus oneribus subductis, ad minus æstimationem decem marcarum attingat *, si ad hoc suppetant ecclesiæ facultates: proviso,

* This regulation appears to have been carried into execution. For, by chartulary of Dryburgh, p. 14. anno 1268, a pension of ten merks Sterling was provided to the vicar of Kilrethny, [Kilrenny in Fife]; and the same to the vicar of Salton, [East Lothian]; twelve merks to the vicar of Golyn, [Gulan, East Lothian]; ten pounds to the vicar of Childerkirk, [the church dedicated to the Innocents, now called *Ginglekirk*, in the Merse]; but this vicar was also to do duty at the chapel of Lauder in the neighbourhood.

It is remarkable, that the council of Oxford 1221. provides, c. 15. " Ut vicario perpetuo ad minus redditus *quinque marcarum* assignetur; — nisi forte in illis partibus Walliæ sit in quibus, propter tenuitatem ecclesiarum, minori stipendio vicarii sunt [sint] contenti." I believe it will be found upon inquiry, that the Scottish clergy have always had a more decent provision made for them than the English. This may appear a paradox to many of both nations.

quod in pinguioribus ecclesiis, secundum modum facultatum, et onera eisdem incumbencia, sufficientes portiones vicariis assignentur.

De Ornatu Clericorum.

XI. **A**D hæc statuimus, quod rectores et vicarii ecclesiarum, et etiam in dignitatibus constituti, ac sacerdotes, et clerici infra sacros ordines, tam in statumentis, quam in habitu corporis, decenter induantur: rubeis pannis, sive viridibus, seu virgatis *, non utantur, nec etiam pannis qui nimia brevitate notentur. Vicarii quoque et sacerdotes clausa desuper habeant indumenta, tonsuram deferant congruentem, “ne intuentium, quorum forma et “ exemplum esse debent, offendant aspectum †.” Quod si ab ordinariis moniti emendare noluerint, ab officio suspendantur, et ecclesiasticis subiaceant disciplinis.

Quod nullus se intrudat in beneficio Ecclesiastico.

XII. **S**Tatuimus etiam, quod nullus rector, aut vicarius, sine conscientia dioecani, aut ejus officialis, super hoc potestatem habentis, in possessionem ecclesiasticam intrudatur, vel aliquam in eadem exerceat administrationem; et qui secus fecerit, secundum canonum sancita a jure, quod sibi competiit, cadere debet, et nihilominus arbitrio dioecani alias legitime puniatur.

* Striped cloaths, such as tartan. The phrase in the Canon law is *vestes virgate*. *Decr. p. 2. caus. 21. q. 4. c. 1.* There are innumerable prohibitions of the same nature in the different councils held over Europe in that age.

† These are the words of *Decr. p. 2. caus. 21. q. 4. c. 5.*

De Mansionibus Beneficiatorum.

XIII. **S**Tatuimus etiam, quod quælibet ecclesia mansionem aliquam prope ecclesiam habeat, in quam Episcopus, five Archidiaconus, honestè recipi valeant; quam decernimus infra annum debere fieri, tam expensis personarum quam vicariorum, pro rata sua portionum: sustentatio autem domorum spectat ad vicarium, cum habeat usum earum, et commodum, et ad hoc per sequestrationem fructuum ecclesiarum compellantur *.

Quod novi census non imponantur Ecclesiæ.

XIV. **S**Tatuimus etiam, quod novi census ecclesiis aut vicariis non imponantur, nec antiqui census augeantur; et si secus actum fuerit, secundum Lateranense concilium irritentur †, et delinquentes in talibus, prout justum fuerit, puniantur.

De Clericis Ordinandis.

XV. **A**D hæc statuimus, quod nullus Episcopus clericos de diœcesi alterius Episcopi ad ordines maximè sacros sine literis ordinarii sui vel ejus officialis admittat. Clerici autem transeuntes, vel ignoti, ad nullum officium ecclesiasticum sine literis commendatiis certis admittantur ‡; et si sine admissione Episcopi, officialis, Archidiaconi,

* This shews by whom manfcs were built, and by whom supported, in the thirteenth century.

† 3. *Later. Concil.* c. 19. 4. *Later. Concil.* c. 46.

‡ *Constitutions of Sarum*, c. 47. Those constitutions were drawn up in the days of Richard Poore, bishop of that see. They were adopted in a synod at Durham; and from

Archidiaconi, in ecclesiis parochialibus seu capellis se divinis immiscuerint, ipso facto sint suspensi. Ad hæc statuimus, quod quilibet sacerdos seu clericus ad religionem transiens, habeat annuale suum*, sicut et alii, qui in Domino moriuntur.

De Confessoribus constituendis.

XVI. **Q**UOD in quodam concilio statutum est †, approbantes statuimus, ut per quoslibet decanatus prudentes viri et fideles constituentur per Episcopum confessores, quibus personæ, vicarii, et minores clerici, valeant confiteri, qui decanis forsitan erubescunt confiteri, et verentur. In ecclesiis vero cathedralibus confessores institui præcipimus generales.

De locato et conducto.

XVII. **C**UM laicis dari ecclesias ad firmam sit penitus inhonestum, et clericis quibuscunque, ad longum tempus propter continuationem temporis, quod consuevit afferre periculum ecclesiis, posset esse damnosum, utrumque districtius inhibentes, statuimus, ut nec laicis unquam, nec personis ecclesiasticis etiam, ultra quinquennium ad firmam non conferantur, nec, eo finito, renoventur eisdem, nisi prius ipsas alii habuerint mediatè ‡, salvis concessioni-
bus

from thence they probably travelled northward. If any one is inclined to suppose, that the English clergy copied from a model framed in Scotland, I shall not pretend to convince him of the contrary.

* The anniversary office on the day of the year when his death happened.

† This is copied from the *council of London* 1237, c. 5. held by Cardinal Otto; and it again, in all probability, from the *council of Oxford* 1222, c. 18. where almost the same words are to be found.

‡ The 17th canon is copied from the 8th chapter of the *council of London*. This regulation is well calculated to preserve the *actual* revenues of the church; but at the same

bus religiosorum super garbis eis in proprios usus concessis; et, ut omnia sint in tuto, præcipimus, ut præsentibus Episcopis vel Archidiaconis firmarum fiat conventio, ex qua plures literæ scribantur, quarum una maneat penes Episcopum, vel penes Archidiaconos.

De cohabitatione clericorum et mulierum *.

XVIII. **L**icet ad profugandum a laribus ecclesiæ putridum illud cupidinis libidinose contagium, quo decor ecclesiæ turpiter maculatur, studuerint semper ecclesiastici rectores, ipsum tamen improbitatis tantæ existit, ut semper se ingerat impudenter; nolentes ergo tantam ecclesiæ ignominiam conniventibus oculis præterire incorrectam, statuta Romanorum Pontificum, et maxime decretales Alexandri Papæ †, super hoc edita exequendo, statuimus, et statuendo præcipimus, ut clerici, et maxime in sacris ordinibus constituti, qui in suis domibus vel alienis detinent publicè concubinas, eas prorsus a se removeant infra mensem, alias de cætero nullatenus detenturi, alioquin ab officio et beneficio sint suspensi. Ita quod usquequo super hoc satisfecerint, de beneficiis ecclesiasticis se nullatenus intromittant; alioquin ipso jure ipsos eis decernimus esse privatos. Volumus quoque et restrictè præcipimus, ut archidiaconi et decani ‡ super hoc diligentem fieri faciant per omnes decanatus inquisitionem, et quod statuimus, observari.

same time it must have prevented their *increase*. Even in our age, no tenant would bestow his money, or his industry, on a five-year's lease, without the possibility of a renewal. I much question whether this canon was ever strictly observed.

* Transcribed, with some alterations, from the *council of London*, c. 16.

† 3. *Later. Concil.* c. 11.

‡ The word *decani*, which so frequently occurs in our ecclesiastical history, imports *rural deans*. I mention this because some readers might be apt to render *decanus* by *dean*, to affix a modern idea to the word *dean*, and in conclusion make those passages unintelligible.

De rebus ecclesiæ non alienandis.

XIX. **S**Tatuimus etiam, quod ecclesiarum parochialium rectores seu vicarii easdem ecclesias sibi commissas nullatenus obligare valeant, nec fructus earum ad ulteriora tempora vendere, aut quibuscumque modis alienare, nisi quatenus ad eosdem rectores pro se viventibus, aut suo annuali, poterunt pertinere; ne per obligationes et alienationes hujusmodi ecclesiis ipsis, et earum patronis, aut earum rectorum successoribus, damnum aut injuria generetur.

Item de eodem.

XX. **S**Tatuimus etiam, quod nullus rector aut vicarius parochialis ecclesiæ decimas aliquas aut proventus alios ecclesiasticos personis conjunctis aut extraneis, præsertim laicis, etiam ad usum perpetuum, quoad concedentes aut recipientes vixerint, dare valeant, vel quomodolibet alienare. Et si quid contra præsumptum fuerit, irritum sit et inane; et quod sic alienatum fuerit, ad jus et proprietatem suæ ecclesiæ integraliter revertetur.

Item de eodem.

XXI. **A**Djicimus etiam, quod nullus rector aut vicarius decimarum seu aliorum proventuum ecclesiasticorum, per unius anni spatium antequam eadem decimæ seu proventus percipi debeant, venditionem, obligationem, seu aliam alienationem, anticipare præsumat. Et si secus præsumptum fuerit, iidem contractus omni careant firmitate; quum per contractus hujusmodi ecclesiæ læduntur, rectores et vicarii depauperantur, ementes etiam plerumque suis precii defraudantur, jura etiam ordinariorum quandoque deferuntur, vel penitus enervantur.

Ne clerici vel monachi se negotiis immisceant.

XXII. **C**UM jure divino et humano caveatur, quod nemo militans Deo, implicet se negotiis secularibus; statuimus, quod nemo religiosus, aut sacerdotes vel clerici sanctis ecclesiis astricti, actores vel administratores secularium personarum in negotiis secularibus fiant, vel administrationes ab eis rerum seu negotiorum secularium suscipiant per quas ad ratiocinia teneantur*, ne et ipsi in scandalum ecclesiæ per secularem potentiam graviter opprimantur, et ecclesiæ sibi commissæ ex hoc enormiter lædantur. Quod si aliqui adversus hoc in posterum venire præsumperint, ab ecclesiastico ministerio fiant alieni, pro eo quod, clericali officio neglecto, fluctibus seculi vel potestatibus secularibus se † miscuerint.

De eodem.

XXIII. **I**tem salubri provisione decrevimus, ut clerici beneficiati de cætero domus aut possessiones laicas ad opus concubinarum et filiorum suorum emere non præsumant, nec etiam ad opus eorum domos construant in feodo laicali; sed nec etiam pecuniam ministrent ad hujusmodi emenda, ad opus illorum, ut sic eis subtrahatur occasio malignandi ‡. Si quis super hoc habeatur justâ ratione

* The same thing was provided by 3. *Later. Concil.* c. 12.; and by the council of Oxford, c. 7. ecclesiastics, by interfering in secular matters, subjected themselves to the cognisance of secular courts. For preventing this formidable evil, a canon was made, specious in theory, but impracticable in execution.

† In the MS. *junxerint* seems to be written. The sense is much the same either way.

‡ This canon is in part transcribed from the 37th ch. of the council of Oxford. The word *concubina* is not to be understood in the vulgar sense of the word. They who forbade

ione suspectus, nisi ad arbitrium superioris se purgaverit, ipsius arbitrio puniatur. Præterea, licet testamenta legitima clericorum beneficiatorum decedentium volumus observari, nolumus tamen quod concubinis aliquid in testamento suo relinquant. Quod si de cætero factum fuerit, totum illud in usum ecclesiæ quam rexit defunctus, Episcopi arbitrio convertatur.

De interdicto.

XXIV. **I**tem statuimus, ut cum indultum sit hospitalariis, ac aliis religiosis quibusdam, ab apostolica sede, ut in ipsorum jocundo adventu * ad loca interdicta pro suis confratribus, eleemosynis colligendis, semel in anno loca ista debeant aperiri, quum ad divinorum celebrationem in locis hujusmodi nominatim excommunicati nullatenus admittantur, et ipsi præcipuè qui causam de testamentis dederunt interdicto. Prohibemus etiam, quod hujusmodi exempti funera nominatim excommunicatorum, aut publicorum peccatorum, et violatorum ecclesiarum, et aliorum quibus vivis non communicavit ecclesia, ecclesiasticæ sepulturæ tradere non præsumant; si vero in aliquo contra præmissa venire præsumpserint, privilegiorum hujusmodi ipsos fore decernimus abusores. Ipsos quo-

bade to marry, considered the wife of an ecclesiastic in the light of a bad woman. From this canon we may perceive how ill the doctrine of clerical celibacy was suited to northern constitutions. Enthusiasm may overcome nature, or imagine itself to have overcome nature; but the Scottish clergy were not enthusiasts.

* *Jocundus adventus* means inauguration; and hence, in a secondary sense, "tributum quod Domino exsolvitur cum primum ad aliquam dignitatem pervenit." *Du Cange*, Gloss. v. *Jocundus adventus*. The same author, v. *Confratria*, produces the following quotation. "Helias de Rosfiaco in abbatibus S. Martialis Lemovicens, "Exactionem quam Episcopi Lemovicenses, vel canonici, sub nomine CONFRATRIÆ, a populo violenter expetebant — irritam fecit." Both the words are well known at this day upon the continent, and especially in the Low Countries.

que

que ad ecclesias illas nullatenus admittendos, donec satisfactionem idoneam præstiterint de offensa; et quod a loco sacro extrahantur corpora sic sepulta.

De testamentis et ultimis voluntatibus.

XXV. **S**Tatuimus, ut cum de bonis in testamento alicujus cui-
cunque relictis ordinariis locorum certa fuerit ratio fa-
cienda, quia Cistercienses, ac alii exempti ad hujusmodi rationem
reddendam, nullatenus compelli possunt, ut dicunt, quod religiosi
hujusmodi executores nullo modo constituentur, nec in aliquo bona
defunctorum administrent. Quod si fuerint constituti, pro non con-
stitutis penitus habeantur.

De immunitate ecclesiarum.

XXVI. **S**Tatuimus, quod fugientes ad ecclesiam defendantur ab
eadem, nisi fuerint notorii depopulatores agrorum, aut
publici et notorii prædones viarum publicarum *, aut manifesti vio-
latores

* This is founded on a rescript of Pope Innocent III. to the King of Scotland, *Decr. Greg. 1. 3. tit. 49. c. 6.* " Innocent. III. illustri Regi Scotiæ, inter alia quæ nobis re-
" galis providentia suis literis intimavit, Quid de illis fieri debeat qui maleficia pertra-
" stantes confugiunt ad ecclesiam, ut pro reverentia sacri loci debitas poenas valeant evi-
" tare, sollicitè requisivit. Nos igitur tuis quæstionibus respondentes, juxta sacrorum sta-
" tuta canonum, et traditiones legum civilium, ita diximus distinguendum, quod fu-
" giens ad ecclesiam aut liber aut servus existit. Si liber, quantumcunque gravia male-
" ficia perpetraverit, non est violenter ab ecclesia extrahendus, nec inde damnari debet
" ad mortem, vel ad poenam, sed rectores ecclesiarum sibi obtinere debent membra et
" vitam; super hoc tamen quod iniquè fecit, est alias legitimè puniendus. Et hoc ve-
" rum est, nisi publicus latro fuerit, vel nocturnus depopulator agrorum; qui, dum iti-
" nera frequentat, vel publicas stratas obsidet, aggressionis insidiis, ab ecclesia extrahi
" potest, impunitate non præstitâ, secundum canonicas sanctiones. Si vero servus fue-
" rit qui confugerit ad ecclesiam, postquam de impunitate sua dominus ejus clericis ju-
" ramentum

latores aut effractores ecclesiarum, seu a canone vel ab homine excommunicati, quibus casibus adhuc sunt tuendi, donec diœcesanus vel ejus officialis pronunciaverit sententialiter eos ab ecclesia non esse defendendos.

Item de eodem.

XXVII. **A**Djicientes, quod nullus vicarius, seu presbyter, seu clericus alius, aliquem cruce signatum *, seu clericum captum pro homicidio, præda, latrocinio, maximè si super his maleficiis fuerint defamati, de manibus balivorum laicorum requirat sine jussu et conscientia Episcopi, Archidiaconi, vel Decani, loci illius ubi fuerit requirendus. Prohibemus etiam, ne laicus fidejussor inveniatur apud balivum laicum pro talium captorum liberatione; statuentes, quod detentores talium privilegiorum, postquam canonicè moniti fuerint et requisiti, ad liberationem eorundem per censuram ecclesiasticam compellantur.

“ ramentum præstitit, ad servitium domini sui redire compellitur, etiam invitus; alioquin
“ a domino poterit occupari.”

I am persuaded that this rescript was issued by Innocent III. to William the Lion: 1st, Because they were coterporaries from 1198 to 1214; 2dly, Because, between the death of William the Lion in 1214, and the death of Innocent III. in 1216, the Pope had little leisure for answering rescripts from Scotland; 3dly, Because the question put to the Pope for his determination better suited a sovereign long versed in the arts of reigning, than the tutors of Alexander II. a minor.

From this text of the Canon law we learn, that there were robbers in Scotland, who followed their occupation throughout the day, and retired to a sanctuary in the evening.

* On those who took upon themselves the cross, or engaged in an expedition to the Holy Land, politic popes and zealous princes bestowed most extravagant privileges. Even the virtuous St Lewis granted them a *supersedere* during the expedition, or for a term of years [1245]. In other words, for a term of years he dissolved society, and made the obligations between man and man elusory.

De eodem.

XXVIII. **S**Tatuimus etiam, clericos in quolibet ordine ab ecclesia esse defendendos, donec, exigente iustitiâ, propter immanitatem criminum a susceptis ordinibus degradentur; et ne maleficia transeant impunita, in maleficiis deprehenfi aut manifesti convicti, arctæ custodiæ carceris diœcesani, quem quilibet Episcopus habere tenetur, tales clerici commendentur, ac pane doloris et aquâ tribulationis ibidem sustententur, ne fame vel siti in carcere suffocentur.

De feriis.

XXIX. **S**Tatuimus etiam, quod de cætero placita secularia in diebus dominicis ac in aliis festivitibus solennibus minime teneantur; neque in ecclesiis, cœmeteriis, aut aliis locis Deo dedicatis, talia placita, et maximè causæ sanguinum, aut criminales, per quoscunque iudices seculares locis aut temporibus prædictis agitentur.

Ut libertates ecclesiæ sine diminutione conserventur.

XXX. **S**Tatuimus etiam, quod nulli permittatur violare aut diminuerè libertates seu immunitates aut consuetudines rationabiles rerum aut personarum ecclesiasticarum hætenus observatas, ac divino jure vel humano salubriter et rationabiliter introductas.

De cruce signatis ab ecclesia defendendis.

XXXI. **S**tatuimus autem auctoritate concilii Lateranensis, quod cruce signati ritè ab ecclesia tuendi sunt; nisi, propter suorum scelerum immanitatem, ab ecclesiastica defensione fuerint sequestrandi; super hoc justum iudicium diocesani modis omnibus expectetur*.

Quod nani non capiantur per laicos in terris ecclesiasticis.

XXXII. **S**tatuimus, quod nullus vicecomes, balivus, vel quicunque laicus, namum capiat, vel capi faciat, in foro aliquo, vel extra forum, de rebus clerici, vel etiam laici, manentis in terris ecclesiarum, vel etiam ad vendendum compellant, sub æstimatione, quæ "For le Roy" vulgariter dicitur. Quod si secus actum fuerit, si capiens vel capi faciens admonitus res taliter captas, aut venditas, infra terminum sibi statutum non restituerit, et etiam de injuria satisfacere contempserit, per excommunicationis sive interdicti sententiam, secundum quod videbitur expedire, sine moræ dispendio coërceatur.

Quod clericus non trahatur ad forum seculare.

XXXIII. **S**tatuimus etiam, quod si ecclesiastica persona contra aliam personam ecclesiasticam moveat quæstionem personalem, vel etiam realem, super rebus aut aliquibus bonis ecclesi-

* The *Crucesignati* had so many, and such extensive privileges, that on occasion of mutual contracts there arose a necessity of renouncing them. Hence the phrase, "Renunciantes omni privilegio, maxime *crucesignatorum et cruce signandorum*;" *Chart. Morav.* vol. i. p. 102. Du Cange mentions the same thing to have happened on the continent; *Gloss. v. Crucesignati*. Privileges granted for eluding the common laws of society must themselves prove elusory.

afficis, eam coram iudice ecclesiastico prosequatur super his, adversarium suum nullatenus ad forum vetitum pertrahendo. Quod si aliter ab aliquo præsumptum fuerit, si canonicè monitus non destiterit, actor a jure, quod sibi competit, cadat, reus, si consentiat, pro convicto habeatur; nihilominus, si ulterius perseverent, et pœnas prædictas contemnant, secundum sacros canones, et auctoritate concilii, excommunicati publicè denuncientur. Adhæc, cum invasores ac perturbatores immunitatum, libertatum, possessionum ecclesiasticarum, necnon perturbantes pacem per aliquas fraudes, odia, vel machinationes, per sententiam latam a canone ipso facto sint excommunicati, auctoritate eorundem canonum et concilii decrevimus eos debere excommunicatos publicè denunciari.

De decimis et primitiis.

XXXIV. **S**Tatuimus, secundum divinæ legis et humanæ præcepta, [quod decimæ de omnibus quæ innovantur, de quibus decimæ præstari debent, ut de blado, fœno, lino, de hortis, de molendinis, de piscariis *, de foetibus animalium, lana, lacte, caseis, quocunque tempore fiant, pullis, ovis, negotiatione, venatione, filva cædua, de fructibus arborum, et aliis hujusmodi, integrè persolvantur his ad quos pertinere noscuntur.

De decimis hortorum.

XXXV. **A**D hæc decrevimus, quod decimæ hortorum in civitatibus et burgis, ad quamcunque culturam redigantur, ad vicarium pertineant. Decimæ vero hortorum in villis, pro qua

* The exaction of the tithe of *sea-fish* appears to have been *fully* established so early as 1222; *Ch. Dryburgh*, p. 31. Even a charter by William the Lion, still earlier, mentions "decimas de blado, lana et lino, de pullis et vitulis, de purcellis et agnis, de butiro et caseo, de piscariis," &c. *Chart. Morav.* vol. 1. p. 36.

parte fuerint ad culturam fegetis redacti, ad personam pertineant, et pro alia parte ad vicarium. Linum vero, ubicunque seminatur, ad vicarium pertineat *.

De decimis vaccarum.

XXXVI. **I**tem de vaccis foetis statuimus, ut si de earum lacte non fiat caseus, vel butirum, pro vacca tres denarii per annum, et pro ejus vitulo unus denarius eodem anno, pro decima exigatur.

De decimis ovium.

XXXVII. **I**tem statuimus de ovibus, quod si oves, vel cætera animalia, in diversis parochiis extiterint per diversa tempora, quælibet ecclesia pro rata temporis decimam percipiat, dum tamen per mensem integrum ad minus in alicujus parochia steterint; mi-

* In consequence, as it would seem, of this canon, the chapter of Moray pronounced a decree 1369: "Quod ducentes *meremia* de nemore cum bobus et plaustris solvant curato suo decimum pro decima tempore æstivali;—in hyeme tricesimum denarium;—et ad carientes petas, vel consimilia, idem diffiniebatur extendendum;—molendinarii solvant decimam de molendino, et de terra molendini sueta assedari cum molendino, et curatus allocabit, et subducet unum denarium, et unum obolum de qualibet acra terræ ordeaceæ, et unum denarium de qualibet acra terræ avenaticæ;" *Chart. Morav.* vol. 1. p. 81. The learned reader needs not be informed, that *meremium*, corrupted from *materiamen*, means any wood fit for the uses of building. Thus in the chartulary of Aberbrothock, vol. 1. p. 118. a grant occurs with this title: "De licentia *meremii* in forestis Regis;" bearing a liberty, "capere in forestis quæcunque eis necessaria fuerint, ad ædificia sua, et ad usus eorum proprios."

The humanity of the *modus* established by the chapter of Moray is remarkable. From the tithe of wood brought from the forest in winter, two thirds were deducted. It is strange that something of the same kind was not introduced with respect to the tithe of sea-fish, where the expence, and the actual risk of the fishers, were so evident.

noris autem temporis nulla ratio habeatur: fructus autem toto tempore, quo curantur, non quo percipiuntur, accipere debemus, et hoc ipsum inter Episcopatus observetur.

De eodem.

XXXVIII. **I**tem statuimus, si parochianus alicujus ecclesiæ per mensem, vel ultra, propter herbam cum suis averiis in alia parochia commoretur, id, quod supradictum est de ovibus, observetur.

De eodem.

XXXIX. **I**tem statuimus, quod animalium quæ cubant in una parochia, et pascuntur in alia, per totum annum, decimæ dividantur æqualiter: si autem communiter pascantur in utraque parochia, et cubant tantum in una; illa, in qua cubant, tres partes recipiat, et quarta pars remaneat ecclesiæ in cujus parochia pascuntur.

De decima fœni et molendinorum.

XL. **I**tem statuimus de decimis fœni, et molendinorum, quod integrè persolvantur; quas si aliquis solvere noluerit, post triam admonitionem excommunicetur.

De mercenariis.

XLI. **I**tem statuimus, quod sufficiat a mercenariis, qui opera sua locant pro dimidia marca, vel infra, exigere tres oblationes per annum pro decima mercedis, quam recipiunt.

De decima piscationum.

XLII. **I**tem statuimus de decimis piscatorum, quod nulla persona vel vicarius ab alienis parochianis decimas piscationum exigere præsumat, nisi quamdiu in sua parochia domus conduxerint, vel mansiunculas* ad inhabitandum fecerint, vel ex mutuo seu commodato habuerint; nisi secus ecclesiarum aliquâ legitimâ præscriptione fuerit munita.

Casus in quibus excommunicantur, qui perturbant viros ecclesiasticos, seu eorum procuratores, ne faciant commodum suum de decimis suis.

XLIII. **I**tem statuimus, ne advocati ecclesiarum, seu quilibet laici, impediunt vel prohibeant, aut aliquo modo compellant, personas, vel vicarios, seu procuratores eorum, quo minus de decimis suis, seu dominorum suorum, liberè valeant disponere, vendere, vel alienare, quocunque modo voluerint, nec etiam suis, vel alienis hominibus prohibeant, ne decimam emant, seu etiam alias obventiones; nec etiam clericis aliquod impedimentum præstent, quo minus ad opus proprium eas colligant, et pro arbitrio suo de eis disponant. Quod si quis contra facere præsumpserit, vel quoquomodo infraudem ecclesiasticæ libertatis, et sacrorum canonum, machinatus fuerit, auctoritate concilii generalis excommunicetur.

* Called *Boya* in *Chart. Balmerinock*, p. 16.; the same with *Botha*. Hence *Booth* in England, and *Bothie* in Scotland, at this day.

De furantibus decimas.

XLIV. **I**tem statuimus, quod quicumque filii perditionis decimas furtivè subriperint, aut vi aut clam occupaverint, aut decimas segetum sectas in agris reliquerint, aut per agros projecerint, et ad horrea, secundum rationabiles et antiquas consuetudines, deferre contempserint *, ecclesiasticâ censurâ ad satisfaciendum Deo et ecclesiæ, ac clericis læsis et damnificatis, legitimè compellantur.

De eodem.

XLV. **A**d hæc statuimus, quod istæ sententiæ in singulis ecclesiis singularum diocesium ad nos spectantium per tres dies solennes singulis annis publicentur.

De conspiratoribus.

XLVI. **E**xcommunicamus etiam omnes conspiratores contra proprios Episcopos, vel alienos regni, et omnes conspiratoribus consentientes, eo quo tales scismatici sunt, et infames.

De obedientia Clericorum.

XLVII. **Q**uoniam “melior est obedientia quam victima,” et contumacia seu inobedientia peccato ariolandi et idola-

* This shews, that the laity were wont to transport the great tithes to the ecclesiastical granaries ; but that there was no law obliging them to perform that service. The church supplied the defect, by terming them *the sons of perdition* who refused to perform that service, and by treating them accordingly.

triæ comparatur *; statuimus, quod omnes ecclesiastici viri, suis Diocesanis, Archidiaconis, Decanis, in mandatis licitis et canonicis, contumaciter, et sine manifesta causa rationabili, resistentes, ab officio suspendantur, et, crescente contumaciâ, poenæ majori subdantur.

De quæstionariis, qui non nisi semel in anno admittantur.

XLVIII. **Q**Uoniam quidam quæstionarii † variis illusionibus animas simplicis populi seducunt, statuimus, quod cum aliquis quæstionarius ad aliquam ecclesiam accesserit, ministrans in eadem ecclesia, eodem die negotium dicti quæstionarii parochianis suis reverenter exponat, secundum quod in literis Domini Papæ ‡ et diocesani continetur: ita quod dictarum literarum tenorem nullatenus excedat. Ad alium diem autem infra annum illum eundem quæstionarium, in eadem ecclesia, pro eodem negotio, nullo modo admittat. Ad hæc statuimus firmiter observandum, quod a principio Quadragesimæ usque ad octavas Paschæ negotium fabricæ ecclesiæ Glasguensis ||, omnibus diebus dominicis, et festivis, fideliter,

* That "rebellion is as the sin of witchcraft," is a text which, on different occasions, has been differently applied. At one time it has been used to enforce *clerical obedience*; at another, *passive obedience* of subjects towards their civil rulers. Such glosses will always be found where politicians interpret scripture.

† More properly called *Eleemosynarum quæstores*. They are sometimes called *Prædicatores*, as in 4. *Later. Concil.* c. 62. from whence this canon is derived. In the same place the form of the brief is to be found. How scanty and inanimate the sermons of that age must have been, may be gathered from this circumstance, that *they* were, by excellence, termed *preachers*, who literally *preached themselves*.

‡ See *Decr. Greg.* l. 5. tit. 38. c. 14. taken from the second Lateran council.

|| John Bishop of Glasgow is said to have rebuilt the cathedral church 1136. *Chr. Melros.* Joceline Bishop of Glasgow is said to have rebuilt it 1197. *Ibid.* We see, how-

fideliter, et diligenter, in singulis ecclesiis post evangelium missæ, parochianis exponatur, et indulgentia eidem fabricæ subvenientibus concessa, quam in qualibet ecclesia scriptam esse præcipimus, apertè et distinctè eisdem parochianis vulgariter dicatur, et eleemosynæ eorundem, ac bona decedentium ab intestato, ac etiam. piè legata, secundum consuetudinem hætenus approbatam, fideliter colligantur, et decanis locorum in proximis capitulis, sine diminutione, assignentur, et infra dictum terminum nullus quæstionem pro negotiis aliis in ecclesiis parochialibus admittat.

Quod excommunicati sint subvertentes libertatem ecclesiæ.

XLIX. **D**E prælatis et clericis stipendiis ecclesiæ militantibus, qui, contra canonicas sanctiones, et libertates ecclesiasticas et consuetudines ecclesiæ Scoticanæ hætenus obtentas, consilium et auxilium laicis impendunt, et maximè de his qui literas dictant, scribunt, et consignant, seu statuta condant, per quæ jura, seu statuta, libertates ecclesiæ, et consuetudines hujusmodi, possunt subverti, et de aliis, scilicet statutariis *, consiliariis, et eorum fautoribus, statuendo decrevimus, quod quoniam omnes tales in canone latæ sententiæ incidunt, pro excommunicatis publicè denuncientur. Si quis vero beneficiatus in posterum super aliquo præmissorum fuerit convictus, auctoritate istius statuti noverit se beneficio suo fore privatum; si præditus dignitate vel prælaturâ aliquâ, hujusmodi attentare præsumperit, omni dignitate careat et honore; si laicus et ab ecclesia infeodatus, feodo suo privetur. Si clericus hujusmodi facere præsumat, et postea ad ecclesiasticum beneficium fuerit præsentatus, nullatenus admittatur, nisi coram Diocesano suo super hoc purgaverit innocentiam.

ever, from this 48 canon, that fifty years after the days of Bishop Joceline, the building was not completed.

* In M. S. Statuariis.

Infra scripti

Infra scripti excommunicandi sunt quater in anno.

L. Tem statuimus, quod in singulis ecclesiis, tam militum quam aliorum, quater in anno in proximis dominicis post observationem quatuor temporum excommunicentur in genere fortilegi, venefici, incendiarii, ecclesiarum fractores, falsarii, usurarii manifesti, et scienter impediētes testamenta legitimè facta *, et etiam impediētes ordinarios quominus de bonis ipsorum decedentium ab intestato, secundum consuetudinem ecclesiæ Scoticanæ, ritè valeant ordinare, laici detinentes, invadentes, fraudantes, et auferentes possessiones, aut alia quæcunque jura ecclesiastica aut libertates; et omnes illi qui se in beneficio ecclesiastico intrudunt; et testes scienter perjuri, per quos aliquis amittit hæreditatem, aut beneficium ecclesiasticum, seu terrenum; raptores etiam publici et notorii; et omnes scienter receptantes fures, vel raptores, ut furentur, vel rapiant, vel eos manuteneant, vel pro eis fidejubeant, cum ex dicta causa querelantur. Contra latronum et prædonum flagitia, quibus nimis abundat regio Scotanica, quod nequaquam esset, ut accepimus, nisi majores eos defenderent, et manutenerent, aut pro eisdem scienter et prudenter fidejuberent, sic duximus statuendum, ut nemo eos protegat, manuteneat, seu defendat, vel in domibus teneat, vel ullos quos sciverint, vel manifestum fuerit, latrocinium aut prædam exercere: eos autem qui contrafecerunt, si tertio commoniti per ecclesiasticum judicem, ipsos a se non abjecerint, ecclesiasticæ excommunicationi subjugamus. Monitionem autem volumus et statuimus sufficere generalem; etsi fiat alicujus nomine non expresse, dum ita publicè ac solenniter fiat, quod ad eorum notitiam valeat

* This part of the canon is taken from *the Constitutions of Sarum*, c. 33. It is remarkable, that those constitutions mention, "auxilium demonum quocunque modo invocantes," which is omitted in the Scottish canon.

pervenire *. Item omnes qui in causa matrimoniali falsas exceptiones malitiosè opponunt, vel opponi procurant, vel qui in causa matrimoniali falsum perhibent testimonium scienter, vel id fieri procurant, vel testes subornant, excommunicationis sententiæ se novērunt subiacere.

De eodem.

LI. **I**tem excommunicamus illos qui pacem regis aut regni perturbant; et omnes illos qui, odio vel lucri causâ, aliis crimina falsò imponunt, pro quibus mors, vel exilium, vel membrorum mutilatio, vel exhereditatio, seu bonorum spoliatio, sequi debeat, si judicialiter convincantur.

De excommunicato per unum Episcopum denunciando per alios, et de interdicto promulgando in terris excommunicati, si per quadraginta dies in pertinacia perseveravit, et de pœna prælatorum ista non observantium.

LII. **S**tatuimus etiam, ut quoties aliquis ex nobis Episcopis, in aliquem nobis jure diœces. subditum, sententiam excommunicationis ob aliquam causam rationabilem et legitimam promulgaverit, et eandem alicui nostrum demandaverit publicandam et demandandam, quibus nostrum eam per suam diœcesim faciat publicari, et ipsum delinquentem denunciaret excommunicatum, et eundem per se ipsum tanquam excommunicatum evitet; et quatenus in eo est, ab aliis faciat evitari. Et si talis excommunicatus in sua pertinacia per quadraginta dies claves ecclesiæ contemnendo, animo perseveraverit indurato, et idem excommunicator extunc terras ipsius excommuni-

* What concerns *latrones* is taken from the council of London, c. 18. The Scottish canon has added *pradones*, in allusion to the practice of robbing in gangs.

cati, in diœcesi sua fitas, et loca per quæ tranſierit, et per triduum et amplius in eiſdem fecerit moram, eccleſiaſtico ſuppoſuerit interdico, et idem interdico alicui noſtrum demandaverit publicandum; quilibet noſtrum terras ejusdem excommunicati, in diœceſi ſua fitas, ſupponat interdico, quouſque per eundem excommunicatorem dictæ ſententiæ fuerint relaxatæ. Loca vero per quæ tranſierit, et quamdiu ibi moram fecerit, ſimiliter eccleſiaſtico ſupponat interdico. Ut tamen regiæ majeſtati debitus honor deferatur, ſi idem excommunicatus in comitatu domini regis, vel reginæ conſortis ſuæ, communis congregationis ipſius regni magnatum extiterit; tunc diœceſanus loci ejus per ſe, vel per alium, talem eſſe excommunicatum denunciât, eoſdem canonicè inducendo, ut ipſum excommunicatum a ſua communione repellant, et evitent, et a ſuis faciant evitari. Alioquin cum ſibi videantur favere, qui manifeſto facinori negligunt obviare, idem locus per diœceſanum eccleſiaſtico ſupponatur interdico, tamen regis et reginæ liberorumque ſuorum capellis in ſua dignitate feliciter duraturis. Et ut divinus timor incutiat fortius obſtinatis, ad excommunicatorum inſolentiam reprimendum ſi neceſſe fuerit, brachii ſecularis auxilium, prout catholicorum regum temporibus fieri conſuevit, et de jure debuit, invocetur. Et ſi aliquis noſtrum aliquâ levitate ab eccleſiaſtica et divina obſervatione receſſerit, vel in aliquo eam impedierit, per ſacri concilii deliberationem fratrum ſuorum atque prælatorum conciliis careat aliorum.

De pœna inceſtûs clericorum.

LIII. **S**I quis ſacerdos cum filia ſua ſpirituali fornicatus fuerit, ſciat ſe grave adulterium commiſiſſe; idcirco ſi ſcœmina laica ſit, omnia derelinquat, et res ſuas pauperibus tribuat, et converſa in monaſterio Deo uſque ad mortem ſerviat. Non debet epifcopus vel præbyter commiſceri cum mulieribus, quæ eis confeſſæ ſunt peccata; ſi fortè, quod abſit, ſic contigerit, ſic pœniteat quomodo et de filia

H

ſpirituali

spirituali *. Episcopus annis quindecim, presbyter annis duodecim, poeniteat, et deponatur tamen, si in conscientiam populi venerit.

Quod absolutio excommunicationis non sit extorquenda per laicos.

LIV. **C**UM laicis de rebus seu personis ecclesiasticis nulla sit attributa potestas disponendi, quibus obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, ad extirpandum constitutionis vitium quod nuper inolevit, in subversionem ecclesiasticæ libertatis gladio materiali subjiciantur; duximus statuendum quod nullus, qui jurisdictioni præest, sententiam excommunicationis, interdicti seu suspensionis, in subditos suos ex quacunque causa latam, ad mandatum alicujus secularis potestatis, de cætero præsumat relaxare. Si vero secularis potestas in pertinacia sua perseverans, ad relaxandum sententias per res ecclesiæ mobiles sive immobiles, seu quovis alio modo compellat, loci dioecesanus auctoritate concilii et canonis puniat hujusmodi delinquentem.

De Baptismo.

LV. **Q**Uoniam baptisma prima tabula est post naufragium, et magna est virtus et efficacia hujus sacramenti, cum ab ipso Deo institutum sit, et ejus sanguine rubricatum; præcipimus, ut hoc sacramentum celebretur cum honore, et reverentia, et magna cautela, maximè in distinctione verborum, in quibus tota vis hujus sacramenti consistit, et salus puerorum. Forma autem baptizandi hæc est, “Ego baptizo te in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.” In Romano vero et etiam Anglico idiomate sub eadem forma doceant sacerdotes frequenter, et posse, et debere se baptizare pueros in necessitate. Et pater et mater baptizent filium suum

* The word *carnali* is placed above *spirituali*, in another hand.

in neceſſitate, cum aliæ deſint perſonæ *, et ſine præjudicio matrimonii †. Fontes ſub ſera clauſa cuſtodiantur. Chriſma ſimiliter, et ſacrum oleum, et euchariftia, ſub clave cuſtodiantur. Si vero hi, ad quos ſpectat cuſtodia, ea incautè reliquerint, tribus menſibus ab officio ſuſpendantur. Et ſi per eorum incuriam aliquid nefarium inde contigerit, graviore ſubjaceant ultioni. Baptiſterium habeatur in qualibet eccleſia, baptiſmati, lapideum vel ligneum, competens, quod decenter cooperiatur, et reverenter conſervetur, et in alios uſus non convertatur. Aqua, in qua baptizatus fuerit puer, ultra ſeptem dies in baptiſterio non fervetur. Si vero puer a laico domi baptizatus fuerit, aqua, propter reverentiam baptiſmi, vel in ignem fundatur, vel ad eccleſiam deferatur in baptiſterium fundenda. Item vas illud, in quo baptizatus fuerit, vel in igne comburatur, vel ad uſus eccleſiæ deputetur. Cum autem laicus in neceſſitate baptizaverit puerum, ſacerdos poſtea diligenter inquiret ab eo, quid dixerit, aut quid fecerit; et ſi inveniatur laicum diſcretè etiam in forma eccleſiæ baptizâſſe, in quocunque idiomate, approbet factum ‡; ſi autem, ipſe ſacerdos baptizet puerum, ſic dicendo: “Nonte baptizo, ſi baptizatus es; “ ſed ſi non es baptizatus, baptizo te in nomine Patris, et Filii, et Spiritûs Sancti. Amen ||.” Sub iſta forma pueri, de quibus dubium eſt an ſint baptizati, baptizentur. Cum vero a laico baptizatus fuerit infans, poſtmodum allato puero ad fores eccleſiæ, ſuppleatur a ſacerdote quod deeſt; ſcilicet paululum ſalis, et aurium et narium linittio cum ſaliva **. Exorcismi etiam dicantur, et ad fontes omnia fient

* This is tranſcribed from the *Conſtitutions of Sarum*, c. 16.

† This is an adjudged caſe, *Decr. p. 2. cauſ. 29. c. 7.* Pope John VIII. determined it upon this principle, “Whom God hath joined, let no man put aſunder.” In the canon law, the application of texts of ſcripture is not always ſo unexceptionable.

‡ *Conſtitutions of Sarum*, c. 19.

|| I have ſupplied a defect in this paſſage from *Decr. Greg. l. 3. tit. 42. c. 2.*

** *Paululum ſalis.* The reaſon why ſalt is neceſſary in the compoſition of holy water, may be found in *Decr. part 3. diſt. 3. c. 20.* “Si ſale aſperſo per Helifaum prophetam
“ſterilitas

fient puero, quæ fieri solent, sine immersione et aquæ benedictione. Quando autem baptizatus fuerit puer, de quo dubium est an baptizatus fuerit, omnia fiant a sacerdote, dum tamen ante immersionem dicantur verba supradicta: "Non te baptizo," &c. Ad levandum vero puerum de fonte, tres ad plus admittantur personæ in baptismo. Marem duo mares et una fœmina suscipiant; fœmina vero duabus fœminis, et uno mari suscipiatur. Plures tanquam testes, non tanquam patrini, si haberi potuerint, habeantur, propter varias causas. Panni autem chrismales non nisi in usus ornamentorum ecclesiæ convertantur, nec semel ad ecclesiam cum pueris delati, aliis ad baptizandum prece vel pretio non tradantur. Similiter alia ornamenta ecclesiæ, quæ pontificalem acceperunt benedictionem, nullo modo in profanos usus convertantur *. Fœminæ moneantur, ut pueros suos cautè alant, et juxta se de nocte non collocent [teneros], ne opprimantur; solos in domibus, ubi ignis fuerit, vel solos juxta aquam, non relinquant. Et hoc omnibus diebus dominicis dicatur †.

"sterilitas aquæ sanata est, quanto magis divinis precibus sacratum sal sterilitatem rerum aufert humanarum, et coinquinatos sanctificat!" &c. And again, *Decr. Part 3. dist. 4. c. 64.* Datur baptizando sal benedictum in os, ut per sal typicum, sapientiæ sale conditus, fœtore careat, nec a vermibus peccatorum ultra putrefiat."

Aurium et narium linitio cum saliva. Concerning this, see *Decr. part 3. dist. 4. c. 68.* "Hoc enim sacramentum hic agitur, ut per salivam typicam sacerdotis et tactum, sapientia et virtus divina salutem ejusdem catechumeni operetur: ut aperiantur ei nares ad accipiendum odorem notitiæ Dei; ut aperiantur illi [ei] aures ad audiendum mandata Dei; ut aperiantur ei sensus ad audiendum mandata Dei, sensumque intimi cordis respondendum."

Exorcismi etiam disantur. For this also the canon law assigns a reason, *Decr. part 3. dist. 4. c. 53.* "Non prius fontem vitæ adeant, quam exorcismis et exsufflationibus clericorum, spiritus ab eis immundus abjiciatur."

Lesley Bishop of Ross, at the Reformation, is reported to have said, "That in the canon law he found nothing but *Nolumus et volumus.*" He must have studied it with little attention.

* *Constitutions of Sarum, c. 20.*

† *Constitutions of Sarum, c. 21.* from thence I have supplied the word [teneros] which was wanting.

De sacramento confirmationis.

LVI. **Q**Uum sacramenta confirmationis ad robur dantur pueris, sacerdotes cum audierint adventum Episcopi, moneant populum, ut deferant pueros ad Episcopum confirmandos *. Adultus autem, si tempus habuerit confitendi, prius confiteatur, quam confirmetur. Hoc etiam laicis intimetur, quod contrahitur in hoc sacramento, sicut in sacramento baptismatis, proximitas spiritualis inter illos qui suscipiunt pueros, et illos quorum sunt pueri, et etiam illorum pueros †. Mas vero marem coram episcopo teneat, et foemina foeminam.

De sacramento poenitentiae.

LVII. **Q**Uum remissionem peccatorum per veram confessionem consequimur, praecipimus, ut sacerdotes, in dando poenitentia, diligenter attendant qualitatem personae, et quantitatem delicti, locum, tempus, causam, et moram in peccato factam, et alias peccati circumstantias; similiter devotionem poenitentis et signa contritionis attendant ‡. In audiendo confessionem sacerdos habeat vultum humilem, et oculos ad terram demissos, nec saepius indiscretè faciem respiciat confitentis, et maximè mulieris, et patienter audiat quicquid dixerit, et in spiritu lenitatis eum supportet, et

* The sacrament of confirmation is held to be greater than the sacrament of baptism; for that a *priest* bestows baptism, but it is a *bishop* who bestows confirmation, *Decr. part 3. dist. 5. c. 3.*

† Concerning this spiritual adoption and proximity, and the strange consequences thence arising, see *Decr. part 2. caus. 30. passim.* This 56th canon also is taken from the *Constitutions of Sarum.*

‡ *Constitutions of Sarum, c. 24.*

ei pro posse persuadeat pluribus modis, quod integrè, et de omnibus peccatis poeniteat et confiteatur. Aliter vero confessio non est vera. Præterea, inquirat usitata singulatim; inusitata autem non nisi a longè per circumstantias; ut sic expertis detur materia confitendi, et inexpertis nulla detur occasio delinquendi. Personarum nomina cum quibus peccaverit, non inquirat; sed per confessionem potest inquirere, utrum laicus, vel clericus, sacerdos, vel diaconus, vel monachus, fuerit *. Moneantur autem laici in principio Quadragesimæ confiteri, et cito post lapsuras: præcipiant etiam parochianis suis, ut postquam ad annos discretionis pervenerint, omnia peccata sua semel in anno confiteantur proprio sacerdoti, vel alteri ad ejus licentiam; et reverenter, ad minus in Pascha eucharistæ, sacramentum percipiant, nisi fortè de consilio proprii sacerdotis ob aliquam rationabilem causam, ad tempus, ab ejus perceptione duxerint abstinendum; alioquin et vivi ab ingressu ecclesiæ arceantur, et mortui Christianâ sepulturâ careant. Caveat autem sacerdos omnino, ne verbo aut signo, aut aliquo modo, peccatorem prodat; sed si prudentiori consilio indiguerit, illud absque expressione personæ ulla cautè inquirat. In dubiis vero semper consultet Episcopum, aut discretos viros, quorum consilio certificatus securus solvere valeat vel ligare.

De sacramento Eucharistiæ.

LVIII. **E**Xcellentissimum Dominici corporis et sanguinis sacramentum cum reverentia, devotione, et honore, tractetur. Et propter hoc districtè præcipimus, quod sacerdotes circa ea quæ ad substantiam sacramenti, corporis et sanguinis Domini, pertinent, sint diligentes, provisuri quod eucharistia in munda pyxide conservetur: nec ultra septem dies conserventur hostiæ consecratæ, sed qualibet die Dominicâ innoventur; ita quod post receptionem hostiæ recenter consecratæ, aut susceptionem sanguinis Dominici, re-

* *Constitutions of Sarum, c. 27.*

servatæ hostiæ a celebrante missam fumantur, vel aliquo bonæ conscientiæ. Habeaturque certitudo circa hostiam consecratam, ut non fumatur non consecrata pro consecrata *, nec consecrata iterum consecretur. Sacerdos autem ministraturus diligenter consideret, ut hostia de puro frumento sit, et integra, et integrum habeat circumculum, et quod major pars vini, et modica aquæ, quæ a vino absorberi possit, ponantur in calice. Caveat ne vinum sit acetum, vel corruptum. Item præcipimus, ut sacerdotes habeant canonem correctum, et verba canonis in missa rotundè dicantur, et distinctè. Omnes horæ, et omnia officia, apertè, et distinctè, dicantur; ita quod præ festinatione nimia verba non præcidantur nec synco-
pentur †.

De celebratione missarum.

LIX. **I**tem in celebratione missæ, hostiam consecratam, pacem daturus sacerdos ori suo non apponat, quod ante perceptionem eam ore tangere non debet; si vero de patena, sicut quidam faciunt, eamumat, post celebrationem missæ, tam patenam quam calicem faciat aquâ perfundi, vel solum calicem, si eam de patena nonumat: habeatque sacerdos juxta altare pannum mundissimum, alio panno circumdatum undique, et honestè ac decenter coopertum, in quo, post sumptionem sacramenti salutaris, digitos cum labiis tergat ablutos ‡. Habeatque sacrarium super se honestum operculum. Hostiam vero non elevent antequam ista verba prædicantur: "Hoc est corpus meum." Item si sacerdos necesse habuit bis in die celebrare casu, quod nisi in die nativitatis, vel re-

* *Constitutions of Sarum*, c. 35. The MS. here has *ante sumptionem*; the *Constitutions of Sarum* have *aut susceptiones*: from the two I have composed what seems a more probable reading than either.

† *Constitutions of Sarum*, c. 36.

‡ *Constitutions of Sarum*, c. 38.

surrectionis Dominicæ, vel quum aliquod corpus præsens est in ecclesia tumultuandum, vel aliqua evidens urgens necessitas, fieri prohibemus; post primam celebrationem, et corporis et sanguinis sumptionem, nihil in calicem fundatur, quod a celebrante fumatur, sed tantum post celebrationem subsequenter. Post vero celebrationem diligenter absorbeantur stillæ de calice, et quod fuerit superfluum in calice, digitis fumatur ab aliquo bonæ conscientiæ, vel reservetur in vasi mundo, ad id specialiter deputato; et post celebrationem secundæ missæ fumatur a sacerdote*.

De custodia Eucharistiæ, et visitatione infirmorum.

LX. **H**IS addimus etiam †, quod cum eucharistia ad ægrotum fuerit deferenda, habeat sacerdos pyxidem mundam, in qua sit bursa mundissima, et in ea deferat corpus Dominicum ad ægrotum, linteo mundo superposito ‡, lucernâ precedente, et tintinnabulo, ad cujus sonitum excitetur devotio fidelium, nisi æger fuerit valde remotus ||. Habeatque sacerdos stolam quandam, quum vadit ad ægrotum; et si ægrotus remotus non fuerit, in superpellicio

* *Constitutions of Sarum*, c. 38. That 38th chapter is imperfect; but the blanks may be supplied from the 19th canon of the Scottish church.

† This also is taken from the *Constitutions of Sarum*, c. 39. with the addition of the words, "*Si aeris temperies patiatur.*"

‡ The reason of the *linen-cloth* is given *Decr. 3. dist. 1. c. 146.* "Consulto omnium statuimus, ut sacrificium altaris, non in serico panno, aut tincto, quisquam celebrare præsumat: sed in puro linteo ab Episcopo consecrato, terreno scilicet lino procreato atque contexto, sicut corpus Domini nostri Jesu Christi in sindone lineâ mundâ sepultum fuit." So that a cloth of vegetable substance is required; but one of an animal substance is anathematized.

|| Because, if the sick person was at a distance, there would have been an unnecessary consumption of wax-candle not paid for. It is remarkable, that this canon is directly contrary to a canon of Honorius III. *Decr. Greg. 1. 3. tit. 41. c. 10.*; which has these words: "*Semper lumine præcedente, cum sit candor lucis aterna.*"

decenter

decenter ad ipsum accedat, si aëris temperies patiatür. Habeatque vas argenteum, vel stanneum *, ad hoc specialiter deputatum, quod deferat secum ad ægrotum, ut in eo valeat dare ægro, post sumptam eucharistiam, suorum [loturam] † digitorum. Deferat autem sacerdos corpus Dominicum ante pectus suum reverenter.

De Extrema Unctione.

LXI. **M**Oneant diligenter sacerdotes infirmos parochianos suos a quatuordecim annis, et supra, ad extremam unctionem, et omnibus petentibus, et pœnitentibus, gratis et libenter exhibeant hoc sacramentum. Item denunciât eis, quod hoc sacramentum potest iterari, scilicet in qualibet infirmitate, de qua timetur metus mortis; et quod post hoc sacramentum licet converti ad opus conjugale, et ad alia ut prius licita. Oleum autem infirmorum cum

* "*Vas argenteum vel stanneum.*" *Decr. p. 3. dist. I. c. 44.* "Vasa in quibus sacrosancta conficiuntur mysteria, calices sunt et patenæ: de quibus Bonifacius martyr, et Episcopus, interrogatus, Si liceret in vasis ligneis sacramenta conficere? respondit, Quondam sacerdotes aurei ligneis calicibus utebantur; nunc, e contrario, lignei sacerdotes aureis utuntur calicibus." The meaning of this Scottish saint is obvious: "The sincerity of the heart is more valuable in the sight of God, than the ceremonies of worship. The parade of religion has increased, while the knowledge of the truth, and the fervency of devotion, have diminished." From such premisses, the natural conclusion is, that it matters not whether the instruments of religion be gold or silver, brass or tin, glass or wood. The conclusion, however, of the Canon law, is just the reverse: "Deinde Urbanus Papa omnia ministeria sacra fecit argentea: *in hoc enim, sicut et in reliquis cultibus, magis et magis per incrementa temporum decus succrevit ecclesiarum.* Nostri enim diebus, qui servi patrifamilias sumus, ne decus matris ecclesie imminuatur, sed magis cumuletur et amplificetur, statuimus, ut deinceps nullus sacerdos sacrum mysterium corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi in ligneis vasculis ullo modo conficere præsumat; ne unde placari debet, inde irascatur Deus."

† The word *loturam* is wanting in the MS. I have supplied it from the *Constitutions of Sarum.*

reverentia deferatur ad infirmos, et eos cum honore sacerdos ungat, et orationum celebritate, quæ ad hoc sunt ordinatæ, et nihil inde, nec pro aliis sacramentis exigatur.

De vita et honestate Clericorum.

LXII. **U**T clericorum mores et actus in melius refoventur, continenter et caste vivere studeant universi, præsertim in sacris ordinibus constituti, ab omni libidinis vitio præcaventes, et crapulis et ebrietate omnes clerici diligenter se abstineant; commercia secularia non exercent maxime inhonestæ; tabernas evitent prorsus, nisi causâ necessitatis, forte in itinere constituti. Coronam et tonsuram habeant competentem. Sacerdotes deferant cappas clausas, nisi iustitia timoris exegerit habitum mutare [vel] transformare. Clerici vero cæteri in habitu, in gestu, et in omnibus honestè se habeant, ab illis se personis penitus abstineant, quæ in generali concilio continentur. Sacerdotibus vero præcipuè, et personis sub periculo officii et beneficii, districtè præcipimus, ut continenter et honestè vivant, concubinas suas procul expellant, et nullam familiaritatem cum eis de cætero habeant, nec in domibus propriis, nec in alienis *, nisi velint officiis et beneficiis, contra hoc agendo, privari. Advocatis vero, si sint clerici infra sacros [ordines], vel sacerdotes in foro seculari, nisi proprias causas prosequantur, vel miserabilium personarum, præcipimus, ut officiis ecclesiasticis, divinis, et aliis bonis studiis, se exercent diligenter; divinum vero officium, nocturnum pariter et diurnum, quantum Deus dederit, studiose, et devote celebrent. Ad hæc præcipimus, ut quælibet ecclesia habeat calicem argenteum, cum vasis decentibus et honestis; sindonem mundam, et candidam, amplitudinis congruentis, linteamina, et omnia alia ornamenta, quæ ad altaris spectant officium, habeant competentia, et libros ad psallendum idoneos, et legendum, et fa-

* The same things are prescribed by canon 14. Hence it may be presumed, that all the canons were not promulgated at one time.

cerdotalia indumenta sufficientia pariter et honesta; et quod nimis absurdum est, in sacris fordes negligeri quam dedecuerit in profanis *, districtè præcipimus, quod vasa ministerii, et vestimenta ministrorum, et pallia altaris, necnon et ipsa corporalia, nitida et munda custodiantur; ne, propter quorundam incuriam, vel vestimentorum turpitudinem, vel forditatem, quibusdam sint horrori †. Cereus quoque paschalis quolibet anno de nova cera fiat, et, cera de, qua factus fuerit, post Pentecosten ad ecclesiæ usus convertatur, nec inde amoveatur.

Quæ sunt relinquenda successori.

LXIII. **A**D hæc sacre synodi approbatione statuimus, quod si rector alicujus ecclesiæ decesserit, et ecclesia sua relicta fuerit sine indumentis sacerdotalibus competentibus, vel sine libris, vel sine utrisque, vel si forte domos ecclesiæ reliquerit dirutas, vel ruinosas; de bonis ejus ecclesiasticis tanta portio deducatur, quæ sufficiat ad reparandum hæc, et defectus ecclesiæ supplendum ‡. Utenfilia quoque domûs successori suo relinquat ||.

Quod

* This passage is awkwardly and ungrammatically borrowed from 4. *Later. Concil.* c. 19. "Nimis enim videtur absurdum in sacris fordes negligere, quæ dedecerent etiam in profanis."

† This also is derived from the same source: "Vasa ministerii, et vestimenta ministrorum, ac pallas altaris, necnon et ipsa corporalia, tam immunda relinquunt, quod interdum aliquibus sunt horrori." *Ibid.*

‡ *Constitutions of Sarum*, c. 42.

|| The particular utensils are specified in the chartulary of Moray, vol. i. p. 68. "Hæc sunt utenfilia dimittenda a prædecessore suo successori in ecclesia Moraviensi, ritè, et canonicè intranti, et omnibus beneficiatis per eandem dyocesim."
"Imprimis, In aula, [hall or dining-room], unam mensam sufficientem, cum trestillis, [a board with supporters], unam pelvem cum lotario, [ewer], et unam mappam cum manutergio."

"Item,

Quod novi census non imponantur ecclesiæ.

LXIV. **S**icut in generali concilio est statutum *, firmiter prohibemus, ne novi census imponantur ecclesiis, nec veteres augeantur; quodcunque contra hoc actum est, sicut in eodem concilio cautum est, irritum habeatur. Noverint etiam præsentati quod de cætero jurabunt, quod nec promissio, nec pactio aliqua, interfit inter ipsos et præsentatores, propter beneficium habendum, et maximè de augenda pensione.

De Matrimonio.

LXV. **Q**uum matrimonium ab ipso Deo in paradiso noscitur institutum, et quoad originem primum est inter alia sacramenta; ut liberius et canonice de cætero contrahatur, præcipimus, ut nulli detur fides de matrimonio contrahendo, nisi coram sacerdote, et tribus vel quatuor viris fide dignis, ad hoc specialiter convocatis. Nullus sacerdos præsumat aliquas personas matrimonialiter conjungere, nisi prius ternâ denunciatione in ecclesia publicè et solenniter præmissâ, secundum formam concilii generalis; ita quod qui voluerit, et valuerit, legitimum impedimentum opponat. Inhibeant etiam sacerdotes sub pœna excommunicationis, ne quis celet impedimenta matrimonii malitiose, et ne quis malitiosè matrimonium impediât. Ipse etiam presbyter nihilominus investiget,

“ Item, in coquina, unam ollam æream, unam patellam, sufficientes, unam tripodem, vel [probably et unam] cathenam, quæ dicitur *Ketylcrook*, unum mortarium cum pestello.”

“ In brafina, unum plumbum cum cuppa, quæ dicitur *Mash-fatte*, et algeam, vulgariter *le trouch*, unum fattum, et unum *sa*, et unum *barell*.”

“ Et sciendum quoque, dicta utensilia sunt appretianda secundum valorem beneficii.”

* 3. *Later. Concil. c. 7. c. 19.* 4. *Later. Concil. c. 46.*

utrum aliquod impedimentum obfistat. Cumque apparuerit probabilis conjectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expre sè, donec quod fieri debeat super eo, manifestis constiterit documentis *. Clandestina quoque matrimonia fieri prohibemus, inhibentes ne quis sacerdos talibus interesse præsumat; et qui contra hæc fecerit, canonic puniatur. Denuncient etiam presbyteri parochianis suis, quod matrimonium prohibitum est infra quartum gradum consanguinitatis, vel affinitatis: ultra quartum gradum legitimè contrahitur †. Inter compatres, et commatres, et inter filium et filiam, et inter susceptum et susceptam, et filium et filiam suscipientis, matrimonium interdicimus. Statuimus etiam, ut capellani parochianos suos publicè fornicarios statim compellant, cum fornicariis suis contrahere, aut eas simpliciter abjurare, nullâ conditione adjectâ.

Tuendi sunt fugientes ad ecclesiam.

LXVI. **F**irmiter prohibemus, ne quis fugientes ad ecclesiam, quos ecclesia debet tueri, inde violenter abstrahat, aut ipsos circa ecclesiam obfideat, vel eisdem subtrahat victualia.

Quod honestè serventur ecclesiæ.

LXVII. **P**rohibemus etiam, ne choreæ, vel turpes et inhonesti ludi, qui ad lasciviam invitant, in ecclesiis vel cœmeteriis fiant; nec causæ seculares, maximè in quibus agitur de iudicio san-

* This is almost in the words of 3. *Later. Concil.* c. 51.

† The reason of this limitation is to be found in 3. *Later. Concil.* c. 50. "Quaternarius enim numerus bene congruit prohibitioni conjugii corporalis, de quo dicit Apostolus, quod vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier; neque mulier habet potestatem sui corporis, sed vir; quia quatuor sunt humores in corpore, quod constat ex quatuor elementis."

guinis, in eisdem tractenter *. Statuimus etiam, ut cœmeteria per circuitum honestè claudantur, ne immundis et brutis animalibus pateat ingressus. Ecclesiæ quoque integrè et honestè sine ruina custodiantur.

[Qui] excommunicandi sunt quater in anno.

LXVIII. **E**Xcommunicentur quater in anno per totam diœcesim fortiarii et incendiarii, manifesti iururarii, malefici, raptores publici, malitiosè impediētes testamenta legitimè facta, scienter perjuri, per quos aliquis amittit hæreditatem, beneficium ecclesiasticum, vel terrenum.

Dandæ sunt decimæ de omnibus quæ renovantur.

LXIX. **I**tem decimæ reddantur de omnibus quæ renovantur per annum †, videlicet de agricultura, negotiationibus, fœno, lino, lana, et lacte, et de proventibus molendinorum, et de omnibus aliis honestis fructibus, secundum consuetudines approbatas hactenus et obtentas.

Quot collectæ dicendæ sunt in missis.

LXX. **S**acræ synodi approbatione salubriter duximus statuendum, ut per diœcesim nostram in celebratione missarum, præterquam in festis duplicibus, dicantur quinque [q. duo] collectæ; una de pace ecclesiæ, scilicet, "Ecclesiæ tuæ, quas, Domine, preces,"

* *Constitutions of Sarum*, c. 76. That chapter is imperfect, and may be amended from the 67th canon of the Scottish church.

† *Constitutions of Sarum*, c. 31.

etc.; alia pro Domino nostro Rege, et Regina, et eorum filiis, scilicet,
 "Deus, in cujus manu corda sunt regum."

De visitatione infirmorum.

LXXI. **I**tem, cum presbyterum ad infirmum vocari contigerit, si
 auditâ ejus confessione fortè testari voluerit, ipsum dili-
 genter moneat et inducat, ut, secundum facultates suas, respiciat fa-
 bricam ecclesiæ cathedralis, cum ab ipsa parochiales ecclesiæ docu-
 menta salutis accipiant. Fiant in hujus executione statuti per supe-
 riorem prout expedire viderit.

Monitionem faciendo leprosis.

LXXII. **I**tem de his qui lepræ morbum incurrunt, et de consue-
 tudine generali a communione hominum separantur, sta-
 tuimus, ut cum tales ad loca se transferant solitaria, moneantur effi-
 caciter a presbyteris in eorum recessu, ut parochialem ecclesiam re-
 spiciant, secundum suarum exigentiam facultatum; ad quod si indu-
 ci nequiverint, nulla eis coactio inferatur, cum afflictis addi non de-
 beat afflictio, sed ipsorum miseriis sit potius miserendum.

[Quod perjuri in causa matrimoniali mittendi sunt ad Epi-
 scopum.

LXXIII. **I**tem statutum a prædecessore nostro editum innovando
 firmiter prohibemus, ne presbyter parochialis aliquem
 in causis matrimonialibus, aut aliis, spontaneè pejerantem, ad confes-
 sionem suscipiat, sed omnes tales ad nostram præsentiam veniant, a
 nobis pœnitentiam recepturi *.

* This is, probably, a synodical canon established in some particular diocese, not a ca-
 non established in a provincial council. The same appears to be the case as to some of
 the preceding ones.

De exequiis mortuorum.

LXXIV. **I**tem ad funera et exequias mortuorum laicorum cantus vel choreas fieri prohibemus, cum non deceat de aliorum fletu ridere, sed ibidem potius de huiusmodi fit dolere.

Quod luctæ vel ludi non fiant in ecclesiis, nec in cœmeteriis.

LXXV. **H**uic etiam prohibitioni duximus admittendum, ut in aliquibus festivitibus infra ecclesias vel cœmeteria luctæ vel ludi de cætero fieri non permittantur; et qui ter monitus a sacerdote loci, ab huiusmodi cessare noluerit, ingressus ecclesiæ interdicatur eidem. Qui suspensus a sua insolentia non destiterit, excommunicationis sententiæ innodetur.

Quod sacramentum Eucharistiæ sine oblatione celebretur *.

LXXVI. **I**tem audivimus a quibusdam, cum in die Paschæ fideles Christi suscipere debent eucharistiæ sacramentum, quidam presbyteri, quod dolentes referimus, illud præstare denegant impudenter, nisi prius oblationes suas tunc porrigant ad altare, et eodem die exactiones faciant a laicis, corpus Christi tenentes in manibus, ac si dicerent, "Quid mihi vultis dare, et ego eum vobis tradam?" Quod amodo fieri prohibemus, sub obtestatione divini iudicii districtius †, permittentes ut presbyteri parochianos suos tem-

* The title is wanting in the M. S. I have endeavoured to supply it in the Latin of that age.

† The same thing was provided by the *Council of Oxford*, c. 29. and by the *Council of London*, c. 4. This canon however is more explicit, and describes the manner of the exaction.

pore congruo ad solutionem decimarum et jurium aliorum per censuram ecclesiasticam præviâ ratione compellant.

Excommunicandi sunt, qui prohibent suos ne emant decimas.

LXXVII. **I**tem quorundam relatu nobis innotuit, quod quidam domini feodorum homines sub se manentes a rectoribus ecclesiarum decimas emere non permittant, cum eas oporteat vendere, vel ponere ad firmam, et in locis sylvestribus remotis colligi nequeant ab eisdem. Hoc de cætero modis omnibus fieri prohibemus, decernentes, ut qui talia commiserint, si commoniti non destiterint, a suis presbyteris excommunicationis sententia percellantur.

De locato et conducto.

LXXVIII. **I**tem firmiter prohibemus, ne de cætero ad firmam ecclesiæ conferantur, nisi de conscientia Episcopi vel Archidiaconi fiat conventio, ex qua plurimæ literæ conscribantur, quarum una remaneat penes ipsos. Item firmarius ecclesiæ eam alii non tradat ad firmam, cum negotiatio quædam videatur sub obtentu secularis commodi, et negotiatio clericis sit penitus interdicta.

Quod rectores ordinentur, et serviant ecclesiis.

LXXIX. **I**tem irrefragabili constitutione sancimus, ut rectores ecclesiarum ad primos ordines veniant ordinandi, ita quod quamcito fieri poterit, commodè ordinentur. Qui parochialem habet ecclesiam amodo per seipsum illi deserviat, in ordine quem ipsius ecclesiæ cura requirit, nisi prius in eadem vicarium habuerit canonicè institutum. Qui vero ex dispensatione plures ecclesias habuerit parochiales, uni earum deserviat, idoneis et perpetuis

tuis vicariis in aliis constitutis. Et qui nec vicarium habuerit, nec residere voluerit, ille se sciat Lateranensis concilii auctoritate privatum *, liberè alii conferenda, qui, quod dictum est, velit et valeat adimplere.

Quod laici non teneant placita in ecclesia.

LXXX. **S**UB interminatione anathematis firmiter prohibemus, ne laici teneant placita sua secularia in ecclesiis, vel cœmeteriis, et ne laici secus altare, quum sacra mysteria celebrentur, stare vel sedere inter clericos præsumant, excepto Domino Rege, et Majoribus regni, quibus propter suam excellentiam in hac parte duximus deferendum.

Quod focariæ concubinæ sacerdotum, vel clericorum beneficiarum, non admittantur in ecclesiam.

LXXXI. **I**Tem prohibemus, sub interminatione anathematis, ne focariæ concubinæ sacerdotum, vel clericorum beneficiarum, vel infra sacros ordines positorum, admittantur in ecclesiis ad aquam benedictam, vel pacis osculum †, vel ad aliquam communionem fidelium, nec aliæ fornicariæ ab aliquibus in domibus, vel in terris, scienter et prudenter receptentur.

Quod matrimonia sine bannis non contrahantur.

LXXXII. **I**Tem prohibemus, ne qui matrimonium contrahant sine terna denunciatione solenniter facta in ecclesia ubi degunt, si in eadem parochia manent; si in diversis, in utraque de-

* 3. Later. Concil. c. 13.

† Constitutions of Sarum, c. 8.

nuncientur

nuncientur sponsalia; et ne contrahantur sine fidelibus testibus et legitimis. Item prohibemus, ne matres aut nutrices teneros infantes secum in cubilibus collocare præsumant, propter frequentiam emergentium periculorum.

De potibus dandis ægrotis.

LXXXIII. **I**tem prohibemus, ne aliquis medicinæ ignarus sub pallio medicinæ potationes herbarum mortiferarum alicui conferat ægrotanti, nec aliquod fortilegium faciat vel exerceat.

De capellanis conducendis.

LXXXIV. **I**tem prohibemus, ne quis recipiatur capellanus ad curam parochiæ, ibidem moram facturum, ad minus quam per unius anni spatium; nec inde sine rationabili causa Archidiacono exposita recedat. Discedentem vero absque literis Archidiaconi nullus audeat recipere aut tenere. **Explicit.**

Ex auctoritate Dei Patris omnipotentis, et Filiï, et Spiritûs Sancti, necnon Dei genetricis Mariæ, et Sancti Michael. Archangeli, et omnium Angelorum et Archangelorum, et Sancti Johannis Baptistæ, et omnium Patriarcharum et Prophetarum, et Sanctorum Apostolorum, et Evangelistarum, Innocentium, Martyrum, Confessorum, atque Virginum, et omnium Cœlestium Virtutum, et Sanctorum Canonum, et nostri Ministerii, excommunicamus, damnamus, anathematifamus, et a liminibus Sanctæ Matris Dei ecclesiæ sequestramus, omnes conspiratores contra proprios Episcopos, vel alienos regni, seu alios prælatos, omnes conspiratoribus consentientes, eo quod omnes tales schismatici sunt, et infames. Excommunicamus etiam omnes qui causâ matrimoniali, vel aliâ falsum perhibent testimonium scienter, exceptiones malitiosè opponunt, vel opponi procurant in causa matrimoniali.

matrimoniali. Excommunicamus omnes illos qui pacem Regis et regni perturbant, et omnes illos qui odii vel lucri causâ, aliis crimina imponunt, per quæ ipsorum fama lædatur, aut pro quibus mors, vel exilium, vel membrorum mutilatio, vel exhæredatio, seu bonorum spoliatio, sequi debeant, si judicialiter convincantur. Excommunicamus omnes detentores decimarum suarum injustè, et omnes illos qui decimas proprias, seu alienas, præter voluntatem dominorum ipsarum occupant, et detinent violenter, seu rectores ecclesiarum, vel vicarios, aut eorum procuratores, quacunque calliditate impediunt, vel perturbant, quominus decimis suis ad suam libere disponere valeant voluntatem; necnon et usurarios manifestos, raptores publicos, impediētes testamenta legitimè facta, incendiarios, libertatum ecclesiasticarum, et immunitatum, in terris vel in aquis, seu in nemoribus aut pascuis, aut quibuscunque aliis rebus, perturbatores; et violatores, aut eorum auctores, consilium, auxilium, et favorem eis præstantes; necnon fortiarios, et omnes eos fovētes et protegentes, et in suis maleficiis manutēntes, ac etiam cum eis in maleficiis suis communicantes; invasores et raptores bonorum ecclesiasticorum; seu in terris eleemosinariis nonnulla vi præter voluntatem dominorum capientes, exceptis Domini Regis et Reginae, ac filii sui, servitoribus, pro earundem necessariis, cum ea alibi invenire non potuerunt, accipientibus, dummodo justum pretium solvant pro eisdem. Maledicti sint omnes prænotati; maledicti sint interius et exterius; a planta pedis usque ad verticem capitis, cum Datan et Abiron, quos terra vivos absorbit; fiant dies eorum pauci, et dominationes eorum accipiant alii, filii eorum [sint] orphani: et sicut hæc lucerna in præsentī extinguitur, sic extinguantur lucernæ eorum ante Viventem, in secula seculorum, et demergantur in inferno animæ eorum, nisi resipuerint, et ad satisfactionem, et emendationem venerint. Fiat, fiat. Amen.

